

The logo consists of a white, multi-pointed starburst shape with a red border, containing the text 'Motiva ENERGIA-KATSELMUS'.

Motiva
**ENERGIA-
KATSELMUS**

A top-down view of several people's hands stacked together in a circle, symbolizing teamwork and support. The hands are of various skin tones and are wearing different colored sleeves (blue, grey, red and white checkered).

ENERGIAKATSELMUS KANNATTA

Säästöjä kunnille ja pk-yrityksille

ENERGIAKATSELMUS

- tuottaa mittauksiin ja laskelmiin perustuvaa tietoa kohteen energiankulutuksen jakautumisesta
- paikallistaa energian ja veden käytön tehostamismahdollisuudet
- esittää toimenpide-ehdotukset ja selkeät laskelmat säästöistä, investoinneista, taloudellisuudesta sekä muista mahdollisista vaikutuksista
- ohjaa energiankäytön ja -tehokkuuden säännölliseen seurantaan tavoitteena energiatehokkuuden ylläpito ja jatkuva parantaminen
- opastaa teknistä henkilökuntaa käyttämään laitteita ja järjestelmiä energiatehokkaasti
- löytää mahdollisuudet uusiutuvan energian hyödyntämiseen
- auttaa vähentämään toiminnan hiilidioksidipäästöjä.

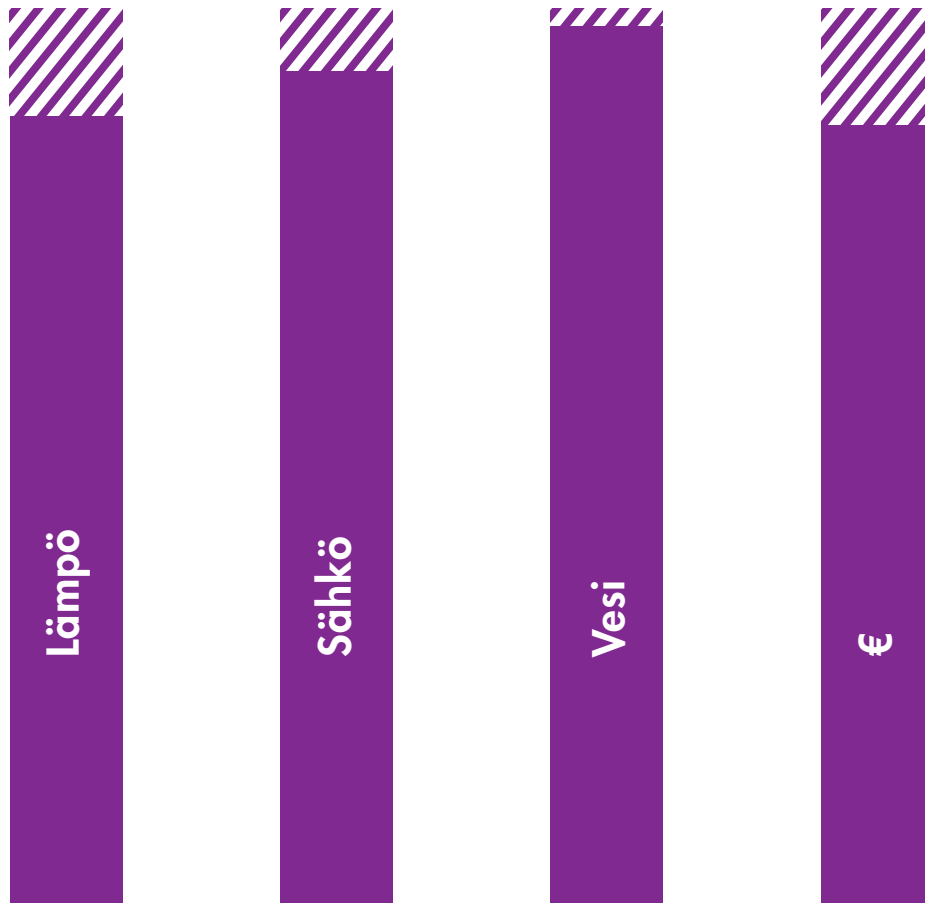
KOHTI FIKSUA ENERGIANKÄYTTÖÄ

Ammattilaisen tekemä energiakatselmus on varma ja luotettava tapa löytää merkittävimmät ja taloudellisesti kannattavimmat keinot säästää energiaa ja vähentää energiakustannuksia. Energiakatselmus on tärkeä askel kohti järkevää energiankäyttöä ja -hallintaa.

Motiva-mallin mukainen energiakatselmus on perusteellinen ja kattava selvitys rakennuksen tai tuotantolaitoksen energian ja veden käytöstä sekä niiden kannattavista tehostamismahdollisuuksista. Tulokset ohjaavat taloudelliseen energiankäyttöön sekä energiatehokkuuden tavoitteelliseen ja aktiiviseen parantamiseen.

KESKIMÄÄRÄISET ENERGIA- KATSELMUKSISSA* HAVAITUT SÄÄSTÖMAHDOLLISUUDET

- 12 %   - 7 %   - 2 %   - 13 %

Kustannussäästöjä syntyy monesti jopa ilman investointeja. Esimerkiksi palvelualalla arviolta kolmasosan katselmuksissa havaituista toimenpiteistä voi toteuttaa pelkästään säätämällä laitteita ja järjestelmiä sekä muuttamalla toimintatapoja. Monet investoinnit maksavat itsensä takaisin alentuneina energiakustannuksina nopeasti, osa jo ensimmäisen vuoden aikana.

LUE LISÄÄ:
Vapaaehtoiset energia-
katselmuksset pk-
yrityksille ja kunnille
[www.motiva.fi/
energiakatselmuksset](http://www.motiva.fi/energiakatselmuksset)

* Vuosina 2008–2013 toteutetut Motiva-mallin mukaiset energiakatselmuksset

ERILAISTEN KOHTEIDEN KESKIMÄÄRÄISET SÄÄSTÖPOTENTIAALIT

Katselmuskohdeet	lämpö	sähkö	vesi	kustannukset
Ravintolat	32 %	23 %	3 %	22 %
Koulut	16 %	5 %	6 %	15 %
Hotellit	18 %	9 %	7 %	13 %
Pk-teollisuus	11 %	8 %	1 %	13 %
Urheiluhallit	17 %	9 %	6 %	12 %
Toimistorakennukset	17 %	4 %	5 %	12 %
Sairaalat	15 %	8 %	5 %	10 %
Myymälät	14 %	6 %	4 %	8 %

Katselmuksessa löydetty lämmön, sähkön ja vedenkäytön säästökohteet auttavat alentamaan energiakustannuksia.

VALTIO TUKEE PK-YRITYSTEN JA KUNTIEN KATSELMUKSIA

Kunnat sekä pienet ja keskisuuret yritykset voivat saada valtion energiatukea energiakatselmusten ja -analyysien toteuttamiseen. Tukea voi hakea paikallisilta ELY-keskuksilta läpi vuoden ja sitä myönnetään määrärahojen puitteissa.

Energiatehokkuussopimukseen liittyneet kunnat ja yritykset voivat saada harkinnanvaraista tukea myös tavanomaisen tekniikan energiatehokkuusinvestoinneille.

Valtio tukee taloudellisesti erityisesti uuden teknologian käyttöönottoa. Uudella teknologialla tarkoitetaan sellaisia teknisiä ja muita ratkaisuja, joita Suomessa ei ole aiemmin sovellettu kaupallisessa mittakaavassa. Tuen suuruus vahvistetaan vuosittain.

Kuntasektorin sekä mikro- ja pk-yritysten energiakatselmuksissa tuen osuus energiakatselmuksen hyväksyttävistä kustannuksista voi olla valtioneuvoston asetuksen (1063/2012) mukaan enintään 50 %.

LUE LISÄÄ: **energiatuki** (www.tem.fi/energia/energiatuki)

Vuonna 2015 voimaan astuneen energiatehokkuuslain myötä valtio myöntää energiakatselmuksiin tukea vain yrityksille, joiden palveluksessa on alle 250 henkilöä ja vuosiliikevaihto on alle 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma alle 43 miljoonaa euroa. Jos yritys voidaan luokitella suureksi yritykseksi omistussuhteiden kautta, tukea ei voida myöntää. Yritykset, jotka eivät täytä näitä määritelmiä katsotaan suuriksi yrityksiksi, joita koskee lakisääteinen velvoite pakollisiin energiakatselmuksiin.

TUKEA ENERGIAKATSELMUKSEN TEKOON ON MAHDOLLISTA MYÖNTÄÄ YRITYKSELLE,

JONKA
PALVELUKSESSA
ON ALLE 250
HENKILÖÄ

JA

JONKA
VUOSILIKEVAIHTO
ON ALLE 50
MILJOONAA EUROA

TAI

TASEEN
LOPPUSUMMA
ON ALLE 43
MILJOONAA
EUROA

TAI

JOTA EI VOIDA
LUOKITELLA SUUREKSI
YRITYKSEKSI
OMISTUSSUHTEIDEN
KAUTTA

Tuki haetaan Business Finlandilta ja tukipäätöstä on odotettava ennen sitovaa tilausta ja töiden aloitusta.

KATSELMUS VAATII AMMATTITAITOA

Energiakatselmuksessa huomioidaan aina kohteen erityispiirteet ja -tarpeet.

Energiakatselmoijat keskittyvät energiankulutuksen kannalta keskeisten ja taloudellisesti kannattavien tehostamistoimenpiteiden löytämiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään tärkeimpiin, energiakustannuksiltaan merkittävimpiin toimintoihin, käyttötapoihin, laitteisiin ja järjestelmiin. Katselmoijat arvioivat toimenpiteiden toteuttamismahdollisuudet ja kuvaavat toimenpide-ehdotukset riittävän yksityiskohtaisesti jatkotoimien käynnistämiseksi.

Asiantuntevien ja kokeneiden katselmoijien valinta on lähtökohta laadukkaalle energiakatselmukselle.

Energiakatselmoija on energiatehokkuuden ammattilainen

Pätevöityneet energiakatselmoijat ovat Motivan energiakatselmoijan peruskurssin hyväksytysti suorittaneita lämpö- ja sähköalan asiantuntijoita. Heillä on oikeus toimia vastuuhenkilöinä työ- ja elinkeinoministeriön tukemissa energiakatselmuksissa ja -analyyseissa. Jokaiseen katselmukseen on nimettävä kaksi vastuuhenkilöä, joilla on pätevyys toteuttaa Motiva-mallin mukaisia energiakatselmuksia.

Suomessa on koulutettu noin 2000 energiakatselmoijaa vuosina 1992–2014. Motiva ylläpitää rekisteriä katselmuksia hyväksytysti raportoineista katselmoijayrityksistä, joita oli 60 vuonna 2015.

PÄTEVÖITYNEET
ENERGIAKATSELMOIJAT
(HLÖ)

2000

KATSELMUKSIA
HYVÄKSYTYSTI
RAPORTOINEITA
KATSELMOIJAYRITYKSIÄ

60

TEHDYT JA TUETUT
MOTIVA-MALLIN MUKAISET
ENERGIAKATSELMUKSET JA-
ANALYYSIT (KPL)

9800

KATSELMUSMALLEJA ERI TARPEISIIN

Energiakatselmuksset ja -analyysit sopivat palvelu-, teollisuus- ja energia-alan kohteisiin.

Energiakatsastus sopii erityisesti pienen palvelualan rakennuksen energiakatselmointiin.

Kiinteistön energiakatselmus on yleisimmin käytetty katselmuksmalli, joka soveltuu tavanomaisella tai vaativalla tekniikalla varustetulle palvelurakennukselle.

Kiinteistön käyttöönottokatselmus on hyödyllinen apu uuden tai teknisiltä osiltaan peruskorjatun rakennuksen energiankäytön optimointiin.

Kiinteistön seurantakatselmus soveltuu aiemmin katselmoidun kiinteistön energiatalouden tehostamiseen.

Teollisuuden energiakatselmus selvittää teollisuuskiinteistön ja tehdaspalvelujärjestelmien energiankäytön tehostamismahdollisuudet.

Teollisuuden energia-analyysi keskittyy tehdaspalvelujärjestelmien ja kiinteistötekniikan lisäksi tuotantoprosessin energiatehokkuuden parantamiseen.

Prosessiteollisuuden energia-analyysi on energiantensiiviselle teollisuudelle suunnattu kaksivaiheinen sovellus energia-analyysista.

Voimalaitoksen energia-analyysi on tehty voimalaitosten energiantuotannon taloudellisten tehostamismahdollisuuksien arviointiin.

Kaukolämpökatselmus selvittää kaukolämmön tuotannon, siirron ja jakelun energiatehokkuuden parantamismahdollisuudet.

TOIMISTORAKENNUKSET

Toimistorakennusten yleisimmät energiansäästökohteet löytyvät ilmanvaihdon lämmityksen säädöistä ja käyntiaikojen muutoksista sekä energiatehokkaammasta valaistuksesta. Energiansäästötoimet leikkaavat toimistorakennusten energiankuluja keskimäärin 15 prosenttia.

Toimistorakennusten energiakatselmuksissa* havaittu keskimääräinen säästöpotentiaali

10 %
SÄHKÖ

16 %
LÄMPÖ

7 %
VESI

15 %
KUSTANNUSSÄÄSTÖ

Yleisimmät toimistorakennusten energiakatselmuksissa havaitut energiansäästötoimet

Havaitut energiansäästötoimet*	Ehdotettu energiansäästötoimeksi yhteensä, krt	Keskimääräinen kustannussäästö, €/a	Keskimääräinen investointi, €	Keskimääräinen takaisinmaksuaika, a
Ilmanvaihdon käyntiajat	1 099	2 600	900	0,3
Sisä- ja ulkovalaistus	839	1 200	3100	2,6
Vesikalusteiden virtaaman rajoitus	319	600	800	1,4
Ilmanvaihdon lämmityksen säätötavat	307	900	1 600	1,9
Sähköiset lämmitykset	243	900	1 000	1,1
Lämmöntalteenoton mahdollisuudet	219	3000	14 000	4,8
Säätöjen parantaminen	196	1 200	4 700	3,9
Muut sähkölaitteet	161	1 600	1 000	0,6
Sisälämpötilan alentaminen	151	1 500	1 600	1,1
Tariffin ja jännitetaso tarkistus ja loistehon kompensointi	135	2 200	1 300	0,6

Vuosina 2000–2014 on katselmoitu noin 570 toimistorakennusta. Kaikkiaan Suomessa on energiakatselmoitu yhteensä 1 296 toimistorakennusta vuosien 1992–2014 aikana.

* vuosina 2000–2014 toteutetuissa energiakatselmuksissa

PK-TEOLLISUUS: KIINTEISTÖT JA TEHDASPALVELUJÄRJESTELMÄT

Teollisuuden energiakatselmuksessa suurennuslasin alla on kiinteistötekniikan lisäksi keskeisten käyttöhyödykkeiden energiatehokkuus. Pk-teollisuuden energiakatselmuksissa todetut säästötoimet liittyvät usein valaistukseen, ilmanvaihdon lämmitykseen ja käyntiaikojen muutoksiin sekä lämmön talteenottoon. Myös paineilmajärjestelmistä löytyy usein merkittäviä säästöjä.

Teollisuuden energiakatselmuksissa* havaittu keskimääräinen säästöpotentiaali

9 %

SÄHKÖ

26 %

LÄMPÖ

9 %

VESI

16 %

KUSTANNUSSÄÄSTÖ

Yleisimmät teollisuuden energiakatselmuksissa havaitut energiansäästötoimet

Havaitut energiansäästötoimet*	Ehdotettu energiansäästötoimeksi yhteensä, krt	Keskimääräinen kustannussäästö, €/a	Keskimääräinen investointi, €	Keskimääräinen takaisinmaksuaika, a
Sisä- ja ulkovalaistus	796	3 000	10 400	3,4
Ilmanvaihdon käyntiajat	642	5 000	1 400	0,3
Lämmöntalteenoton mahdollisuudet	613	15 400	54 100	3,5
Ilmanvaihdon lämmityksen säätötavat	337	2 400	1 800	0,8
Muut sähkölaitteet	227	12 700	25 400	2,0
Sähköiset lämmitykset	202	1 600	2 900	1,8
Paineilmajärjestelmät	182	5 300	9 800	1,8
Sisälämpötilan alentaminen	177	3 300	900	0,3
Ilmanvaihtojärjestelmä	167	11 700	41 300	3,5
Säätöjen parantaminen	161	2 900	4 400	1,5

Vuosina 2000–2014 on tehty yhteensä 486 teollisuuden energiakatselmusta. Kaikkiaan Suomessa on toteutettu yhteensä 623 teollisuuden energiakatselmusta vuosien 1992–2014 aikana.

* vuosina 2000–2014 toteutetuissa energiakatselmuksissa

KOULUT & OPPILAITOKSET

Koulujen energiankäytöstä löytyy usein viilattavaa. Isoja säästöjä voi saavuttaa etenkin tehostamalla ilta- ja viikonloppukäytön energiatehokkuutta. Energiakuluja on mahdollista leikata keskimäärin 13 prosentilla. Oikein toteutettuna energiansäästö ei heikennä viihtyvyyttä tai sisäilman laatua.

**Koulujen ja oppilaitosten energiakatselmuksissa*
havaittu keskimääräinen säästöpotentiali**

9 %
SÄHKÖ

13 %
LÄMPÖ

7 %
VESI

13 %

KUSTANNUSSÄÄSTÖ

Yleisimmät koulujen katselmuksissa havaitut energiansäästötoimet

Havaitut energiansäästötoimet*	Ehdotettu energiansäästötoimeksi yhteensä, krt	Keskimääräinen kustannussäästö, €/a	Keskimääräinen investointi, €	Keskimääräinen takaisinmaksuaika, a
Ilmanvaihdon käyntiajat	909	1 800	500	0,3
Sisä- ja ulkovalaistus	557	300	1 100	3,3
Vesikalusteiden virtaaman rajoitukset	378	400	600	1,4
Ilmanvaihdon lämmityksen säätötavat	211	500	500	1,0
Tariffin ja jännitetaso tarkistus ja loistehon kompensointi	183	1 100	1 000	0,9
Säätöjen parantaminen	163	1 100	5 800	5,5
Lämmöntuotto - kaukolämmön sopimusteho	131	1 900	1 600	0,8
Lämmöntalteenottomahdollisuudet	128	1 800	5 300	3,0
Sisälämpötilan alentaminen	113	900	900	1,0
Sähköiset lämmitykset	104	400	500	1,3

Vuosina 2000–2014 on katselmoitu 580 koulua ja oppilaitosta. Kaikkiaan Suomessa on katselmoitu yhteensä 1 615 koulua ja oppilaitosta vuosien 1992–2014 aikana.

* vuosina 2000–2014 toteutetuissa energiakatselmuksissa

SAIRAALAT

Sairaala on vaativa katselmuskohde toiminnan luonteensa vuoksi. Sairaaloiden energiankäyttöä voi tehostaa heikentämättä toimintaedellytyksiä. Eniten säästökohteita löytyy valaistuksesta, ilmanvaihdosta ja lämmöntalteenotosta.

Sairaaloiden energiakatselmuksissa* havaittu keskimääräinen säästöpotentiaali

6 %
SÄHKÖ

12 %
LÄMPÖ

7 %
VESI

9 %

KUSTANNUSSÄÄSTÖ

Yleisimmät sairaaloiden katselmuksissa havaitut energiansäästötoimet

Havaitut energiansäästötoimet*	Ehdotettu energiansäästötoimeksi yhteensä, krt	Keskimääräinen kustannussäästö, €/a	Keskimääräinen investointi, €	Keskimääräinen takaisinmaksuaika, a
Sisä- ja ulkovalaistus	137	1 500	3 300	2,2
Ilmanvaihdon käyntiajat	119	6 000	1 900	0,3
Lämmöntalteenottomahdollisuudet	89	4 200	20 100	4,7
Vesikalusteiden virtaaman rajoitukset	61	3 100	1 900	0,6
Sähköiset lämmitykset	39	1 100	1 000	1,0
Säätöjen parantaminen	31	2 100	8 500	4,1
Ilmanvaihdon lämmityksen säätötavat	24	1 100	3 700	3,3
Muut sähkölaitteet	17	2 800	3 000	1,1
Ilmanvaihtojärjestelmät	16	28 000	393 100	14,1
Tariffin ja jännitetaso tarkistus ja loistehon kompensointi	16	3 200	3 700	1,1

Vuosina 2000–2014 on katselmoitu 70 sairaalaa. Kaikkiaan Suomessa on katselmoitu yhteensä 189 sairaalaa vuosien 1992–2014 aikana.

* vuosina 2000–2014 toteutetuissa energiakatselmuksissa

UIMAHALLIT

Uimahallien valaistuksen, ilmanvaihdon ja vedenkäsittelyn energiatehokkuudessa löytyy monesti parantamisen varaa. Säästöjä syntyy myös säätämällä veden lämpötiloja ja virtaamia sekä tehostamalla sauna- ja pesutilojen energiankäyttöä.

Uimahallien energiakatselmuksissa* havaittu keskimääräinen säästöpotentiaali

6 %
SÄHKÖ

11 %
LÄMPÖ

4 %
VESI

9 %

KUSTANNUSSÄÄSTÖ

Yleisimmät uimahallien katselmuksissa havaitut energiansäästötoimet

Havaitut energiansäästötoimet*	Ehdotettu energiansäästötoimeksi yhteensä, krt	Keskimääräinen kustannussäästö, €/a	Keskimääräinen investointi, €	Keskimääräinen takaisinmaksuaika, a
Sisä- ja ulkovalaistus	33	400	2 100	5,0
Ilmanvaihdon käyntiajat	31	2 300	300	0,1
Muut energiansäästömahdollisuudet (mm. allasveden lämpötilan alentaminen, allas tilan olosuhteiden muutokset yms.)	23	2 100	3 100	1,5
Vesikalusteiden virtaaman rajoitus	22	2 700	500	0,2
Ilmavirran puolittaminen tai pienentäminen	15	3 200	2 000	0,6
Ilmanvaihdon lämmityksen säätötavat	14	2 100	1 400	0,7
Muut sähkölaitteet	13	500	400	0,7
Tariffin ja jännitetaso tarkistus ja loistehon kompensointi	11	3 700	700	0,2
Lämmöntuotto - kaukolämmön sopimusteho	11	2 400	300	0,1
Lämmöntalteenottomahdollisuudet	10	2 100	11 400	5,5

Vuosina 2000–2014 on katselmoitu yhteensä 32 uimahallia. Kaikkiaan vuodesta 1992 lähtien Suomessa on katselmoitu yhteensä 81 uimahallia ja kylpylää.

* vuosina 2000–2014 toteutetuissa energiakatselmuksissa

YHTEISTYÖN TULOKSENA RAHANARVOISTA TIETOA

Selvitys tehdään katselmoijan ja tilaajan yhteistyönä. Hyvä lopputulos vaatii molempien työpanosta ja saumatonta yhteispeliä. Katselmuksen tilaaja tuntee omat palvelut ja toiminnot parhaiten ja on tarpeellinen apu katselmuksen kenttätyöosuudessa. Energiakatselmoija tuo katselmukseen tarvittavan energiatehokkuusasiantuntemuksen sekä kokemuksen.

Katselmuksen tuloksena syntyy raportti, jossa on esitetty tiedot energiankulutuksesta ja sen jakautumisesta. Raportti sisältää ehdotukset kohteeseen soveltuvista energiankäytön tehostamistoimenpiteistä ja investoinneista. Siinä on myös eritelty toimenpiteiden energiansäästövaikutukset, kustannukset ja takaisinmaksuajat. Lopuksi tilaaja ja katselmoija arvioivat yhdessä raportin ja toimenpide-ehdotukset ja tilaaja päättää jatkotoimenpiteiden toteuttamisesta.

ENERGIAKATSELMUKSEN TILAAJAN MUISTILISTA

- 1.** Tiedä mitä tilaat. Tutustu katselmusohjeistukseen ja kysy tarvittaessa apua Motivasta.
- 2.** Mieti tarpeesi ja erityistoiveesi – kuvaa kohde huolella tarjouspyynnössä.
- 3.** Hyödynnä valtion tuki kuntien ja PK-yritysten katselmuksille. Tilaa ja käynnistä työ vasta tukipäätöksen jälkeen.
- 4.** Valitse asiantuntevat katselmoijat.
- 5.** Ajoita katselmus lämmityskaudelle.
- 6.** Toteutus on yhteistyötä – varaa riittävästi aikaa ja resursseja työhön osallistumiseen.
- 7.** Vaadi katselmusohjeistuksen mukaista laatua.
- 8.** Älä aikaile energiansäästötoimien toteutuksessa. Kuittaa kustannussäästöt heti käyttöösi.
- 9.** Ota kaikki hyöty irti katselmuksesta – käytä tuloksia myös oppimiseen ja toiminnan kehittämiseen.
- 10.** Muutokset toiminnassa vaikuttavat energiankäyttöön. Ylläpidä energiatehokkuutta ja uusi katselmus tarvittaessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö & Energiavirasto

- tukevat energiakatselmusten ja -analyysien tekoa sekä niissä ehdotettujen toimenpiteiden toteutusta
- edistävät ja kehittävät energiakatselmus- ja analyysitoimintaa yhteistyössä alan asiantuntijoiden, Motivan, katselmusten tilaajien ja tekijöiden kanssa.

Motiva Oy

- edistää ja kehittää energiakatselmus- ja analyysitoimintaa yhteistyössä ministeriöiden, Energiaviraston, alan asiantuntijoiden, katselmusten tilaajien ja tekijöiden kanssa
- kouluttaa katselmoijat ja myöntää katselmoijapätevyyden
- neuvoo energiakatselmusten ja -analyysien tilaajia ja katselmoijia
- edistää ja valvoo energiakatselmustoiminnan laatua.

Business Finland

- neuvoo energiatukiin liittyvissä asioissa
- vastaanottaa tuki- ja maksatushakemukset
- päättää energiatuen myöntämisestä
- maksaa tuen tilaajalle.

